

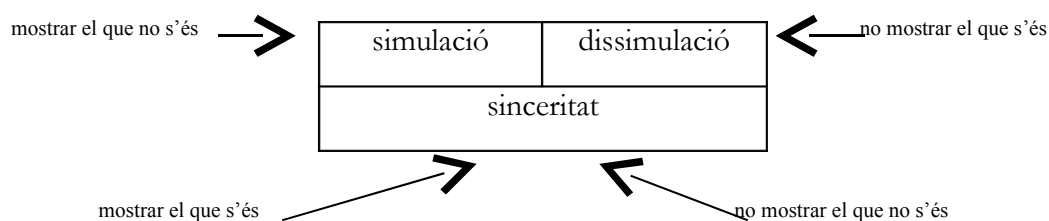
Ser i no ser, mostrar i no mostrar

Guillem Calaforra

Hi ha uns passatges de *Masse und Macht* de Canetti que m'han provocat un seguit de preguntes curioses. Quina relació hi ha entre la simulació i la dissimulació? En la simulació, ens vestim amb una pell que no és la nostra, ens pengem una disfressa mitjançant la qual ens fem passar pels que no som. El simulador adopta una forma exterior que no és la seva pròpia, per tal d'enganyar els qui el veuen. El seu canvi és superficial, no pas de fons, perquè en tot moment és conscient de les dues personalitats en joc: la real i la fingida — com diu Canetti, la diferència entre simulació i metamorfosi és fonamental, segons que la transformació afecti al fons i a la forma, a l'estructura més interior del subjecte o a la seva imatge superficial. El simulador *mostra* el que no *és*, es mostra a si mateix amb una aparença falsa.

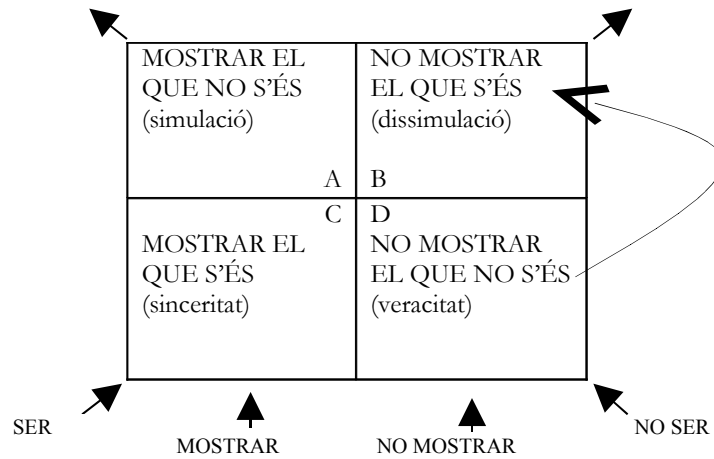
La dissimulació, en canvi, evita un vincle que no interessa mostrar. Dissimulem quan volem passar desapercebuts, quan no volem que ens relacionin amb el que realment som. hem fet alguna cosa, hem dit algun despropòsit, hem llançat la pedra i, en comptes d'amagar-nos, dissimulem. La dissimulació és un joc d'evitació de la sospita; dissimulem perquè algú entreveu la culpa darrere nostre. Hi ha dos actes de percepció al voltant de la dissimulació: la sospita i la percepció de la sospita. El que dissimula s'amaga sense amagar-se, actua com un a qui no afecta allò que, en realitat, sí que li afecta. La dissimulació ens recorda que la sospita és un moviment amb una direcció molt clara, com una fletxa. El dissimulador l'esquiva o la desvia, amb els mitjans més discrets que té. Quan hom dissimula, no *mostra* el que *és*.

Per tant, els termes de la diferència són *mostrar* i *ser*, i la combinació d'aquests segons afirmacions i negacions. Hauríem de continuar, lògicament, amb la doble afirmació i la doble negació: mostrar el que s'és i no mostrar el que no s'és. En un principi, havia pensat reunir aquests dos casos dins d'un de sol, caracteritzant-los com a «sinceritat». Un esquema així:

té mancances, tanmateix. D'una banda, podem reinterpretar cada casella en altres termes, com demostraré tot seguit; i, de l'altra, els dos pols de baix no són exactament equivalents. Mostrar el que s'és, d'una banda, seria equivalent a «ser sincer». Qui mostra el que és, no ens enganya. No mostrar el que no s'és, en principi, es pot interpretar des del concepte de «veracitat»: qui no es mostra com no és, en certa manera no ens enganya. Tanmateix, això no implica mostrar el que s'és: sigui com sigui, *no mostrar és no mostrar* i, *per se*, pot ser una

forma de dissimulació. Si no intento fer creure que sóc un gran jugador d'escacs, pot ser perquè estic convençut que no ho sóc, o perquè en un context de conversa sobre escacs vull *insinuar* que ho sóc. Si no enganyo explícitament (no mostro el que no sóc) però no ho apunto mostrant qui sóc, el resultat pragmàtic pot ser una mena d'engany de segon ordre. Si no afirmo mentides però tampoc no dic veritats, en algun moment el que faré podrà ser una mena de joc o manipulació amb les pressuposicions del proïsme. En conseqüència, l'esquema hauria de ser així:

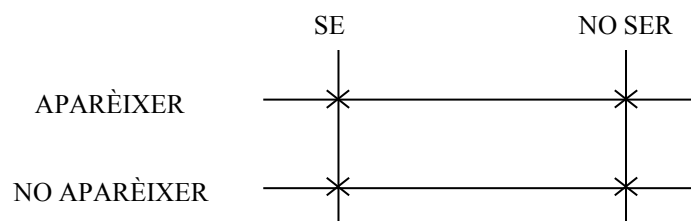
Recordem que **D** pot ser una forma de dissimulació (*insinuació*). Pel que fa a les altres caselles, es poden interpretar d'una altra manera: la *sinceritat* pot ser *exhibicionisme*, la *simulació* és una forma directa d'*engany* (la dissimulació és un engany indirecte), i no mostrar el que s'és pot ser un acte de pura *discreció*.

simulació	dissimulació
engany	discreció
exhibicionisme	veracitat
sinceritat	insinuació

En l'origen hi ha, doncs, el següent esquema quadripartit:

	SER	NO SER
MOSTRAR	C	A
NO MOSTRAR	B	D

Molt afí al quadre d'Aracil en *Error & engaño*:

Benaguasil, 6 de gener de 1998.